

Seat No. : _____

TJ-112

B.A Semester-I

May-2013

GEOGRAPHY (EC-I-104)

(Geography of Gujarat-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (૧) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક પ્રશ્નના કુલ ગુણ છે.
(૨) પરીક્ષાર્થી કોતરેલ નકશાનો ઉપયોગ કરી શકે છે.

૧. (અ) રચના અને ભૂપૃષ્ઠને આધારે ગુજરાતના સાગર કિનારા અને રણ વિસ્તારની જાણકારી આપો. ૭

અથવા

‘ગુજરાતમાં જૂનામાં જૂના ખડકોથી માંડીને અર્વાચીન યુગના પ્રદેશો પણ આવેલા છે.’ - ચર્ચા કરો.

- (બ) રાજ્યની આબોહવા પર કયા પરિબલોની અસર વર્તાય છે ? જૂનથી સપ્ટેમ્બર દરમિયાન રાજ્યના હવામાનનો સામાન્ય પરિચય આપો. ૭

અથવા

રાજ્યની કુદરતી વનસ્પતિનો સામાન્ય પરિચય આપી, મેન્ગ્રુવ જંગલો પર નોંધ લખો.

૨. (અ) ગુજરાતમાં કયા અશ્મિલ બળતણો મળી આવે છે ? તે પૈકી લિગ્નાઈટ પર નોંધ લખો. ૭

અથવા

ગુજરાતમાં ચૂના પથ્થર ક્યાંથી મળી આવે છે ? તેનું શું મહત્વ છે ?

- (બ) ગુજરાતના જંગલ સંસાધનો કયા છે ? રાજ્યના જંગલો શા માટે દબાણ હેઠળ છે ? ૭

અથવા

રાજ્યમાં સપાટીના જળ સંસાધનો કેવા છે ? તે કેટલે અંશે ઉપયોગી છે ?

૩. ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ ચાર) ૧૬

- (i) ગુજરાત : સ્થાન અને વિસ્તાર
(ii) તળ ગુજરાતનો જળઅપવાહ
(iii) સૌરાષ્ટ્રના ખડક-સ્તર
(iv) ગુજરાતની કાંપની જમીનો
(v) તળ-ગુજરાતનો ડુંગરાળ પ્રદેશ
(vi) રાજ્યમાં કુદરતી વાયુ-ઉત્પાદન અને મહત્વ

૪. નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે લીટીમાં જવાબ આપો : ૧૨

- (i) કચ્છના મોટા રણમાં ટાપુ જેવા પ્રદેશો કયા છે ?
(ii) ‘હેલી’ શું છે ?
(iii) રાજ્યના કયા જિલ્લાઓમાં તેલ-વાયુના ક્ષેત્રો છે ?
(iv) નદી-કાંપની જમીનના પ્રકાર જણાવો.
(v) ગુજરાતમાં ‘અરવલ્લી સ્તરો’ ક્યાં આવેલાં છે ?
(vi) રાજ્યમાં ફ્લોરસ્પાર કયા સમયની ભૂસ્તરીય રચનાવાળા પ્રદેશોમાંથી મળે છે ?

5. નીચે જણાવેલ પ્રશ્નો માટે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો :
- (૧) રાજ્યની સૌથી પશ્ચિમ તરફની હદ આગળથી કયું રેખાંશ પસાર થાય છે ?
 (i) $20^{\circ} - 06'$ પૂર્વ (ii) $24^{\circ} - 42'$ પૂર્વ
 (iii) $68^{\circ} - 10'$ પૂર્વ (iv) $74^{\circ} - 28'$ પૂર્વ
- (૨) ક્ષેત્રફળની દ્રષ્ટિએ ભારતના રાજ્યોમાં ગુજરાતનો ક્રમ કયો છે ?
 (i) ચોથો (ii) પાંચમો
 (iii) છઠ્ઠો (iv) સાતમો
- (૩) ગુજરાતને કેટલા કિ.મી. લાંબી આંતરરાષ્ટ્રીય ભૂમિ-સીમા પ્રાપ્ત થઈ છે ?
 (i) 1600 કિ.મી. (ii) 512 કિ.મી.
 (iii) 712 કિ.મી. (iv) 912 કિ.મી.
- (૪) સૌરાષ્ટ્રનો જળપરિવાહ કેવો છે ?
 (i) ત્રિજ્યાકાર (ii) વૃક્ષાકાર
 (iii) જાળી આકાર (iv) વલયાકાર
- (૫) સૌરાષ્ટ્રમાં સૌથી વધુ વરસાદ કયો જિલ્લો મેળવે છે ?
 (i) ભાવનગર (ii) રાજકોટ
 (iii) જૂનાગઢ (iv) સુરેન્દ્રનગર
- (૬) સૂકાં પાનખર જંગલો અન્ય કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (i) સૂકાં જંગલો (ii) ઝાંખરા
 (iii) તૃણભૂમિ (iv) મિશ્ર જંગલો
- (૭) રાજ્યના કયા ખડકોમાંથી ખનિજ-તેલ મળી આવે છે ?
 (i) પ્રવાહી ખડકો (ii) અગ્નિકૃત ખડકો
 (iii) પ્રસ્તર ખડકો (iv) રૂપાંતરિત ખડકો
- (૮) ચૂના પથ્થરના ઉત્પાદનને કારણે કઈ પેદાશના ઉત્પાદનમાં ગુજરાત દેશમાં પ્રથમ સ્થાને છે ?
 (i) એશ (ii) સોડા એશ
 (iii) ક્લોરીન (iv) ગંધક
- (૯) ઉત્તમ પ્રકારનો ડોલોમાઈટ કયા તાલુકામાંથી મળે છે ?
 (i) તલોદ (ii) ડીસા
 (iii) છોટા નાગપુર (iv) છોટા ઉદેપુર
- (૧૦) ગુજરાતમાં દર વર્ષે સરેરાશ કેટલું જળ વરસાદ દ્વારા પ્રાપ્ત થાય છે ?
 (i) 674 લાખ ક્યુબીક મી. (ii) 67.4 લાખ ક્યુબીક મી.
 (iii) 6.74 લાખ ક્યુબીક મી. (iv) 0.67 લાખ ક્યુબીક મી.
- (૧૧) ગુજરાતમાં કાગળના માવાનું ઉત્પાદન કરતી 'સેન્ટ્રલ પલ્પ મિલ' ક્યાં આવી છે ?
 (i) સોનગઢ (ii) સંખેશ્વર
 (iii) આહવા (iv) સંખેડા
- (૧૨) ગુજરાતમાં ક્ષારીય જમીનો ક્યાં આવેલી છે ?
 (i) ચરોતરમાં (ii) ભાલ કાંઠેમાં
 (iii) કાનમમાં (iv) ડાંગમાં
- (૧૩) શેઢી અને મહી નદી વચ્ચેનો પ્રદેશ એટલે ?
 (i) ચરોતર (ii) ભાલ
 (iii) કાનમ (iv) લાટ
- (૧૪) ભારતમાં વસ્તીની દ્રષ્ટિએ ગુજરાતનો ક્રમ કયો છે ?
 (i) આઠમો (ii) નવમો
 (iii) દસમો (iv) અગિયારમો

Seat No. : _____

TJ-112

B.A Semester-I

May-2013

GEOGRAPHY (EC-I-104)

(Geography of Gujarat-I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Figures to the right indicate marks.
(2) Students may use map stencils.

1. (A) Describe the sea-coast and desert region of Gujarat based on its structure and relief. 7
- OR**
- ‘Gujarat has the oldest rocks to regions of recent period’. – Discuss.
- (B) Which are the factors influencing on climate of the State ? Present weather conditions normally prevailing in the State during June to September. 7
- OR**
- Give introduction of States’ natural vegetation and write note on Mangrove forests.
2. (A) Which fossil fuels are found in Gujarat ? Write a note on Lignite. 7
- OR**
- Where is found limestone in Gujarat ? What is its significance ?
- (B) What are the forest resources of Gujarat ? Why the forests of state are under stress 7
- OR**
- How are the water resources of surface in the state ? How much are they useful ?
3. Write short notes : (any **four**) 16
- (i) Gujarat : Location and Area
- (ii) Drainage of mainland Gujarat
- (iii) Rock formation of Saurashtra
- (iv) Alluvial soils of Gujarat
- (v) Hilly region of mainland Gujarat
- (vi) Production and significance of natural gas in the State
4. Answer in **one** or **two** lines : 12
- (i) Which islands are found in the Great Rann of Kutch ?
- (ii) What is ‘Heli’ ?
- (iii) Which districts of the State hold Oil and Gas regions ?
- (iv) Give the types of river alluvium.
- (v) Where is ‘Aravalli Strata’ in Gujarat ?
- (vi) In Gujarat Fluorspar is associated with geological formation of which period ?

5. Choose the right option from the following :
- (1) Which longitude passes from the westernmost limits of the state ?
 - (i) $20^{\circ} - 06' E$
 - (ii) $24^{\circ} - 42' E$
 - (iii) $68^{\circ} - 10' E$
 - (iv) $74^{\circ} - 28' E$
 - (2) What is the rank of Gujarat among Indian states in terms of area ?
 - (i) Fourth
 - (ii) Fifth
 - (iii) Sixth
 - (iv) Seventh
 - (3) What is the length of Gujarat's international land boundary ?
 - (i) 1600 km
 - (ii) 512 km
 - (iii) 712 km
 - (iv) 912 km
 - (4) What is the drainage pattern of Saurashtra ?
 - (i) Radial
 - (ii) Dendritic
 - (iii) Trellis
 - (iv) Annular
 - (5) Which district of Saurashtra receives the highest rainfall ?
 - (i) Bhavnagar
 - (ii) Rajkot
 - (iii) Junagadh
 - (iv) Surendranagar
 - (6) Dry deciduous forests are also known as ?
 - (i) Dry forests
 - (ii) Scrub
 - (iii) Grasslands
 - (iv) Mixed Forests
 - (7) Petroleum is found from which rocks in state ?
 - (i) Molten rocks
 - (ii) Igneous rocks
 - (iii) Sedimentary rocks
 - (iv) Metamorphic rocks
 - (8) Lime stone production has made Gujarat a leading producer of what in India ?
 - (i) Ash
 - (ii) Soda Ash
 - (iii) Chlorine
 - (iv) Sulphur
 - (9) Good quality Dolomite is found in which taluka ?
 - (i) Talod
 - (ii) Deesa
 - (iii) Chhota Nagpur
 - (iv) Chhota Udaipur
 - (10) How much amount of water does Gujarat receive annually from rain ?
 - (i) 674 lac cu.m.
 - (ii) 67.4 lac cu.m.
 - (iii) 6.74 lac cu.m.
 - (iv) 0.67 lac cu.m.
 - (11) Where is 'Central Pulp Mill' manufacturing pulp in Gujarat ?
 - (i) Songadh
 - (ii) Sankheshvar
 - (iii) Ahva
 - (iv) Sankheda
 - (12) Where are saline soils found in Gujarat ?
 - (i) Charotar
 - (ii) Bhal Coast
 - (iii) Kanam
 - (iv) Dangs
 - (13) Region between Shedhi and Mahi rivers is known as ?
 - (i) Charotar
 - (ii) Bhal
 - (iii) Kanam
 - (iv) Lat
 - (14) In terms of population, Gujarat ranks _____ among Indian states.
 - (i) eighth
 - (ii) nineth
 - (iii) tenth
 - (iv) eleventh